

1. Балтійський маршрут через Литву користується найбільшою популярністю серед работоргівців. З Білорусії, Російської Федерації та України через польсько – литовський кордон потім раби потрапляють до Німеччини, Скандинавії, США, деякі ж залишаються «працювати» в Польщі;
2. Грузинський транзитний маршрут. З України жінки та діти перевозяться до Тбілісі (Грузія), а звідси – в Туреччину, Грецію та середземноморські країни.
3. Словенський маршрут, в якому Україна фігурує як країна – донор і країна – транзит. З Росії, Білорусії, Молдовії дітей привозять до Києва з підробленими документами.

УДК 343+343.9

Худякова Н.Ю.,
викладач,

Національна академія внутрішніх справ, м. Київ

СУТНІСТЬ СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ СЛУЖБОВОЇ НЕДБАЛОСТІ

Важливим фактором у розвитку і побудові правової держави є законодавче зміцнення апарата держави. Для подальшого зміцнення законності необхідні рішучі заходи по припиненню будь-яких порушень у діяльності державного апарата. Не досконала правова база, що дає можливість відчутти безкарність, приводить до того, що різного рівня службові особи, що покликані стояти на стражі і дотриманні закону - самі допускають порушення і скоюють злочини, порушуючи тим самим нормативні акти України. В даний час можна з упевненістю говорити про те, що наша країна впевнено рухається по шляху побудови правої держави. Серед принципів такої взаємини держави й особистості поряд з реальністю прав і воля громадян, поділом влади на законодавчу, виконавчу і судову, взаємною відповідальністю держави й особистості, центральне місце займає принцип верховенства правового закону, пануванням закону у всіх сферах громадського життя. Як практичну реалізацію принципу верховенства закону Конституція України (Ст. 19) передбачає, що органи державної влади й органи місцевого самоврядування, їхні службові особи зобов'язані діяти тільки на підставі, у межах повноважень і використовуючи засоби, що передбачені Конституцією і законами України. Від реалізації цього принципу значною мірою залежить правильне використання ресурсів держави, своєчасне рішення соціальних питань, забезпечення реалізації конституційних прав і свобод людини і громадянина. Хотілося відмітити, що службові злочини мають поширення практично у всіх державах світу, про що свідчить, зокрема і те, що у всіх кримінальних кодексах світу передбачена відповідальність за ці злочини. Проблемам кримінально-правової боротьби з службовими злочинами приділялося значне місце в працях - учених юристів. Відомі роботи з цього питання Б.В.Волженіна, І.О.Гельфанда, Б.В.Здравомислова, Ю.Г.Ляпунова, М.І.Мельника, П.С.Матишевського, О.Я.Светлова, О.І.Трайніна, Б.С.Утевського. Що стосується службової недбалості, то це невиконання або неналежне виконання службовою особою своїх службових обов'язків через несумлінне ставлення до них, що заподіяло істотну шкоду охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих

громадян, або державним чи громадським інтересам, або інтересам окремих юридичних осіб. Аналіз практики показує, що типовим для службової недбалості є системне невиконання чи неналежне виконання службовою особою своїх службових обов'язків. Невиконання службових обов'язків означає невиконання службовою особою дій, передбачених як безумовних для виконання нею по службі. Цей вид недбалості називають "чистою" бездіяльністю - службова особа повністю не виконує свої обов'язки. Неналежне виконання службових обов'язків - це такі дії службової особи в межах службових обов'язків, які виконані не так, як того вимагають інтереси служби. Такий вид службової недбалості називають "змішаною" бездіяльністю, за якої службова особа виконує свої обов'язки неналежне, діє не до кінця, не вчиняє всіх очікуваних від неї дій. Аналіз роз'яснень Пленуму Верховного Суду України показує, що вища судова інстанція пропонує кваліфікувати як службова недбалість (при наявності необхідних ознак складу злочину), зокрема: допущення службовою особою розкрадання, втрати чи пошкодження матеріальних цінностей, їх недостачі; порушення правил техніки безпеки, промислової санітарії або інших правил охорони праці службовими особами, на яких за їх службовим становищем на підставі наказу, службової інструкції або спеціального розпорядження безпосередньо не покладено забезпечення дотримання зазначених правил на відповідній виробничій ділянці або здійснення контролю за їх виконанням; діяння службових осіб, які допустили введення в експлуатацію нових або реконструйованих підприємств, цехів, агрегатів, комунальних чи інших об'єктів без очисних споруд; необережне порушення службовою особою порядку використання земель, забруднення та інші подібні дії. Службова недбалість - це єдиний злочин у сфері службової діяльності, який вчинюється тільки з необережності як щодо діяння, так і його наслідків. Отже, з суб'єктивної сторони цей злочин характеризується тільки необережною формою вини у вигляді злочинної самовпевненості (службова особа передбачає, що внаслідок невиконання чи неналежного виконання ним своїх службових обов'язків правам і законним інтересам може бути завдано істотної шкоди, але легковажно розраховує на їх відвернення) або злочинної службової недбалості (службова особа не передбачає, що в результаті її поведінки може бути завдано істотної шкоди, хоча повинна була і могла це передбачити). Якщо буде встановлено, що за обставинами справи службова особа не повинна була або не могла передбачити настання суспільно небезпечних наслідків, суб'єктивна сторона складу службової недбалості відсутня. Хоча можлива і змішана форма вини — умисел до діяння і необережна вина до наслідків цього діяння. Не виключається недбалість й у тих випадках, коли умисне порушення службових обов'язків призводить до наслідків, яких винний хоча й не бажав, але свідомо припускав їх настання. Вчинення недбалості з непрямым умислом буде мати місце, наприклад, у випадку, коли цінний вантаж, що прибув на залізничну товарну станцію, був розкрадений внаслідок того, що начальник цієї станції не виконав службових обов'язків і не виставив охорону, вважаючи без жодних на те підстав, що про збереження вантажу подбає сам вантажоодержувач. Порушуючи у такій ситуації свої службові обов'язки, винний свідомо припускає і можливість розкрадання вантажу, однак у його поведінці відсутні як корисливі спонукання, так і прагнення задовольнити свої особисті інтереси або інтереси третіх осіб.